

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

MATEŘSTVÍ ZÁKLADNÍ RODINNĚPRÁVNÍ STATUS

© Zdeňka Králíčková, 2010

PRAMENY - hmotněprávní

- LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD (č. 2/1993 Sb.)
- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.)
- ZÁKON O RODINĚ
z. č. 94/1963 Sb., ve znění zejména z. č. 91/1998 Sb.
- ZÁKON O SOCIÁLNĚPRÁVNÍ OCHRANĚ DĚTÍ
z. č. 359/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- ZÁKON O MEZINÁRODNÍM PRÁVU SOUKROMÉM A PROCESNÍM
z. č. 97/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- ZÁKON O MATRIKÁCH, JMÉNU A PŘÍJMENÍ
z. č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- PŘIPRAVOVANÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK
 - www.psp.cz
 - 2. část RODINNÉ PRÁVO

PRAMENY - procesněprávní

- OBČANSKÝ SOUDNÍ ŘÁD
z. č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- ZÁKON O MEZINÁRODNÍM PRÁVU SOUKROMÉM A PROCESNÍM
z. č. 97/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů

LITERATURA

- *Hrušáková, M., Králíčková, Z.: České rodinné právo. 3. vyd. Brno: MU, 2006.*
- *Hrušáková, M. a kol.: Zákon o rodině. Zákon o registrovaném partnerství. Komentář. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009.*

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

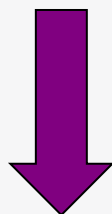
MATER SEMPER IN IURE CERTA EST

Iulius Paulus
(přelom 2. a 3. století)

KONCEPCE STATUSOVÉHO PRÁVA V EVROPĚ

■ Francie, Itálie,
Lucembursko:

■ uznání statusu matkou
nemanželského dítěte

■ Německo, Rakousko, Česko,
Slovensko:

■ rodová pravidla založená na
pokrevenství - matka je dána
porodem

ČR - MATKOU DÍTĚTE JE ŽENA, KTERÁ DÍTĚ PORODILA

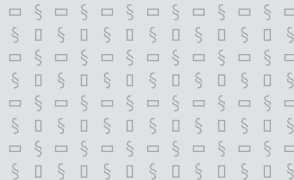
§ 50a ZOR

- zakládá absolutní statusový poměr matka a dítě
- významné pro celý právní řád
- bez mateřství nelze určit otcovství
- bez mateřství nelze určit příbuzenství
- kogentní norma
(nelze se od ní odchýlit smluvně ani jednostranně)

POROD S UTAJENÍM TOTOŽNOSTI MATKY

- *Hrušáková, M., Králíčková, Z.: Anonymní a utajené mateřství v České republice - utopie nebo realita? Právní rozhledy, 2005, č. 2.*

POROD S UTAJENÍM TOTOŽNOSTI MATKY

- právní úprava

- zákon č. 422/2004 Sb. změnil:
 - zákon o matrikách, jménu a příjmení
 - o péči o zdraví lidu
 - veř. zdrav. pojištění

NIKOLIV § 50a ZOR!!!

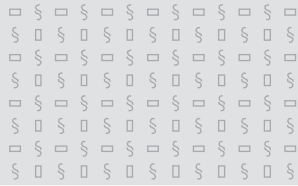
- **DŮSLEDKY:**
 - svobodná, zletilá žena s trvalým pobytem na území ČR může písemně požádat o utajení své totožnosti
 - status: matkou dítěte je žena, která dítě porodí (viz § 50a ZOR)
 - matriční zápis: není uvedena totožnost matky
 - údaje o totožnosti matky jsou zapečetěny v obálce

POROD S UTAJENÍM TOTOŽNOSTI MATKY

- sporné otázky

- kdy, kým a kde může být obálka otevřena?
- může se matka domáhat dítěte do své péče? kdy nejpozději?
- může se matka domáhat zápisu do matriky?
- jaká jsou práva biologického otce?
- je dítě ihned osvojitelné?
- kdo je zákonným zástupcem dítěte?
- kdo určí jméno a příjmení dítěte?
- může se dítě domáhat určení rodičovství?

„BABY-BOXY“

- *Zuklínová, M.:* Několik poznámek k právním otázkám tzv. baby-schránek. Právní rozhledy, 2005, č. 7

POJEM, ÚČEL A CÍL

- otvor ve dveřích nebo ve zdi zařízení
- účel: vytvořit veřejnosti přístupné místo se zdravotnickými parametry, do kterého by bylo možné dítě odložit a následně jej umístit do péče lékařů a zachránit tak jeho život
- vedlejší cíl: zajistit anonymitu matky a její beztrestnost
- zřízení a provoz: charitativní organizace, nemocnice a porodnice

PATER ET MATER CONSTATUTUM EST IN
DOMINVS AVTEIN QVOD
PAVLVS PSALM XXXI
A.D.MDCLX

QUESTA FU PER QUATTRO SECOLI
FINO AL 1875
LA BUONTA' DELLA ANIMAZIONE
SACRATA RIFUGIO ED PALAZZO DI COLUI
NELLE QUALI DORSEVA L'APPONDERE
QUELLA PARITA CHE NON TOCCA IL MONDO

QUESTA FU PER QUATTRO SECOLI
FINO AL 1875

LA RUOTA DEGLI INNOCENTI
SEGRETO RIFUGIO DI MISERIE E DI COLPE
ALLE QUALI PERPETUA SOCCORRE
QUELLA CARITÀ CHE NON SERRA FORTE

SCHRÁNKY PRO ODLOŽENÉ DĚTI - faktický stav v Česku

- Nadační fond pro odložené děti STATIM (2004)
- Účel: „Zřizování a provoz schránek pro odložené děti, jakož i podpora všech činností s tím spojených. Poskytování pomoci odloženým a opuštěným dětem.“
 - Brněnská nemocnice Milosrdných bratří
 - Gyncentrum Praha-Hloubětín
 - Celkem: 39 (stav k 8. 10. 2010)

SCHRÁNKY PRO ODLOŽENÉ DĚTI - právní stav

- sociálně-právní ochrana dětí je věc státu - věc veřejnoprávní
- je zakázáno vše, co není výslovně dovoleno - čl. 2 odst. 2 Listiny
- § 1 ZSPOD - vymezení účelu a cíle ZSPOD - ochrana práva dítěte na příznivý vývoj
- § 4 ZSPOD - taxativní výčet subjektů vykonávajících soc. právní ochranu dětí
- zřizovatel a provozovatel schránek by musel být osobou pověřenou sociálně-právní ochranou dětí dle § 4 odst. 2 písm. d (§ 48 odst. 2 a 3 !)

SCHRÁNKY PRO ODLOŽENÉ DĚTI

- sporné otázky

- je dítě z baby-boxu nalezené?
- může se matka domáhat zápisu do matriky?
- kdo je zákonným zástupcem dítěte?
- kdo určí jméno a příjmení dítěte?
- může se matka domáhat dítěte do své péče? kdy nejpozději?
- co když je matka sama nezletilá?
- jaká jsou práva biologického otce?
- může se dítě domáhat určení rodičovství?
- je dítě bezprostředně po odložení osvojitelné?
- jak pomoci dítěti těžce postiženému?

ÚMLUVA O PRÁVECH DÍTĚTE

- čl. 7 - právo dítěte na registraci, jméno a příjmení, právo znát své rodiče a právo na jejich péči, je-li to možné
- stát nesmí vytvořit překážky, které by navždy znemožnily, aby dítě poznalo své rodiče

VS.

- čl. 6 - právo dítěte na život

TEST POMĚRNOSTI

- právo na život nebo právo na registraci a právo znát své rodiče?

- kdo odkládá děti?
 - matka v duševní poruše, nezralá, nezletilá nebo infantilní, matka která nejedná racionálně, nezná volbu, je ve stresu a panice, utahuje těhotenství?
 - matka v sociální tísní nebo přechodné krizi?
- komu lze pomoci komplexní sociální péčí?

Policejní prezidium ČR

počet vražd
novorozenců

2000	6
2001	1
2002	1
2003	3
2004	0
2005	0
2006	2
2007	0
2008	1
2009	1